

Z. T.

Przegląd aktualnego stanu prac w zakresie historii nauki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 4/1, 238-240

1959

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

— Zwiększenie opieki nad źródłami pisanymi dotyczącymi historii górnictwa, a w szczególności rozbudowa Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Katowicach dla umożliwienia wyodrębnienia i pełnego zabezpieczenia akt przemysłu górniczo-hutniczego;

— Spowodowanie uzupełnienia programów nauczania przedmiotu górnictwa w szkołach średnich i wyższych historią górnictwa polskiego;

— Poparcie wystawy przygotowywanej przez warszawskie Muzeum Techniki z okazji Millenium;

— Wydanie albumów poszczególnych rodzajów górnictwa;

— Nakręcenie filmów popularnonaukowych z zakresu historii polskiego górnictwa;

— Spowodowanie, aby przewodniki turystyczne po Polsce zawierały informacje o zabytkowych obiektach górnictwa polskiego i obecnym jego stanie;

— Popieranie tradycyjnych obchodów górniczych.

Trzeba z jak najwyższym uznaniem powitać inicjatywę Rady Górnictwa, inicjatywę, która znalazła wyraz w bardzo obszernym, a jednocześnie bardzo konkretnie sformułowanym programie. Można by sobie tylko życzyć, aby zagadnienia historii nauki, techniki i przemysłu znajdowały podobne zainteresowanie w innych instancjach kierowniczych naszej gospodarki i naszej kultury.

E. O.

KRONIKA ZAGRANICZNA

Jugosławia

PRZEGLĄD AKTUALNEGO STANU PRAC W ZAKRESIE HISTORII NAUKI

W dziedzinie historii matematyki prof. Marković z Zagrzebia prowadzi prace nad historią matematyki greckiej (okres platoński) i nad Boscovičem, a dr E. Stipanić z Belgradu — nad historią rozwoju idei funkcji i matematyką ludzi starożytnych.

W zakresie historii fizyki dr L. Chermelj z Lublany opracowuje biografię i poglądy naukowe fizyków pochodzenia jugosłowiańskiego (Stefan, Tesla, Vega i in.); prof. dr S. Hondl z Zagrzebia — historię fizyki współczesnej oraz prowadzi studia nad Boscovičem; prof. dr Nadeljković z Belgradu pracuje nad historią fizyki ogólnej oraz nad Leonardem da Vinci i Boscovičem, zaś prof. dr I. Supek z Zagrzebia opracowuje historię teorii atomistyki; kilku historyków zajmuje się postacią Tesli.

Prof. dr S. Miholić z Zagrzebia opracowuje historię chemii w Jugosławii i pracuje też nad historią alchemii.

Historia astronomii reprezentowana jest przez prof. M. Milankovića z Belgradu; dr G. Nikolić i dr N. Janković z Belgradu opracowują zagadnienie wkładu Słowian do rozwoju astronomii; dr S. Rozgaj, dr L. Randinć i dr R. Vernić (Zagrzeb) prowadzą studia nad Keplerem.

Najbardziej rozwinięta jest w Jugosławii historia medycyny, w której studia zapoczątkowali Lujo Thaller (1891—1949), który w 1926 r. utworzył katedrę historii medycyny na Uniwersytecie w Zagrzebiu oraz Risto Jeremić (1869—1952).

W chwili obecnej prace nad historią medycyny prowadzone są w pięciu ośrodkach: Zagrzeb, Belgrad, Lublana, Sarajewo i Skoplje.

W Zagrzebiu doc. dr M. D. Grmek kieruje działem historii medycyny (założonym w r. 1953) w Instytucie Badań Lekarskich Jugosłowiańskiej Akademii Nauki i Sztuki. Ośrodek ten, stanowiący dziś największe centrum badań w zakresie historii medycyny w Jugosławii, prowadzi prace nad pierwotną medycyną słowiańską i illiryjską, nad manuskryptami lekarskimi w języku słoweńskim i łacińskim, jatrofizyką (Santoriusz) i początkami wprowadzenia metody ilościowej w medycynie doświadczalnej, stosunkami między Chorwacją a wielkimi szkołami medycznymi (Salerno, Padwa, Bolonia, Wiedeń) oraz bibliografią medycyny jugosłowiańskiej.

Doc. dr Glesinger prowadzi w Zagrzebiu studia nad życiem i dziełami lekarzy chorwackich, którzy wyemigrowali z kraju (A. Dullith, J. Dragoievus i in.) i lekarzy zagranicznych, którzy przebywali w Chorwacji (Paracelsus, A. Lusitanus, Santoriusz), jak również nad medycyną okresu Odrodzenia i historią chorób. Również Chorwackie Towarzystwo Lekarskie ma swą sekcję historii medycyny; przewodniczącym jej jest prof. G. Hörbler pracujący nad historią raka. Prof. dr Tomić-Karović zajmuje się historią mikrobiologii, prof. J. Rallay — historią stomatologii, a dr V. Bazala — historią medycyny w Raguzie i szarłatyzmem w zakresie medycyny.

W Belgradzie istnieje sekcja historii medycyny i sztuki weterynaryjnej i farmaceutycznej w Serbskiej Akademii Nauk, której kierownikiem jest prof. dr L. Stanojević, zajmujący się — podobnie jak dr Veter i R. V. Ratić — studiami nad serbskimi manuskryptami lekarskimi. Serbskie Towarzystwo Lekarskie również posiada sekcję historii medycyny, kierowaną przez gen. dra V. Stanojevića, pracującego nad historią medycyny wojskowej oraz medycyny serbskiej w XIX w. W 1953 r. opublikował on ogólny zarys historii medycyny. W Belgradzie pracują też: dr Z. Leontal nad medycyną na freskach serbskich oraz historią gruźlicy, dr Dragie — nad folklorem w medycynie.

W Lublanie istnieje katedra historii medycyny, utworzona w 1935 r.; zajmuje ją doc. dr I. Pintar, prowadzący badania nad historią ginekologii i historią medycyny w Słowacji.

W Sarajewie Bośnięskie Towarzystwo Lekarskie posiada sekcję historii medycyny, której przewodniczący dr Prošić, zajmujący się historią chirurgii ludowej (trepanacje, litotomia itd.). Dr Karahmedović z Sarajewa i dr Sielski z Tuzli prowadzą prace nad wpływami medycyny muzułmańskiej w Jugosławii.

W Skoplje prof. dr B. Spirow prowadzi prace nad historią medycyny macedońskiej.

W Zagrzebiu i Belgradzie istnieją małe muzea historii medycyny, gdzie wystawione są eksponaty i dokumenty miejscowe.

Z inicjatywy dra Grmeka odbył się w 1954 r. w Zagrzebiu pierwszy Kongres Historii Medycyny oraz Sztuki Weterynaryjnej i Farmaceutycznej. Drugi Kongres odbył się w Belgradzie w r. 1955 i przy tej okazji utworzono Jugosłowiańskie Towarzystwo Historii Medycyny, Weterynarii i Farmacji. Trzeci Kongres odbył się również w Belgradzie w 1957 r.

W zakresie historii farmacji pracują w Jugosławii naukowcy pod kierunkiem F. Minarika i H. Tartalja. W 1959 r. odbędzie się w Jugosławii Międzynarodowy Kongres Farmacji.

W zakresie ogólnej historii nauki prof. dr Gjurić z Belgradu zajmuje się historią nauki w starożytności, a prof. dr B. Zihert interesuje się specjalnie filozofią nauki.

Z. T.

Stany Zjednoczone

NARODOWY KOMITET HISTORII I FILOZOFII NAUK STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓŁNOCNEJ

W związku z reorganizacją Międzynarodowej Unii Historii Nauki i powołaniem Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauk i jej dwu sekcji, utworzono Narodowy Komitet Historii i Filozofii Nauki St. Zjednoczonych, który przystąpił do Unii jako jej członek w miejsce dotychczasowego reprezentanta Stanów Zjednoczonych w Unii, jakim była Narodowa Rada Badań Naukowych przy Narodowej Akademii Nauk.

Pierwsze posiedzenie Komitetu Narodowego odbyło się w styczniu 1958 r. w Waszyngtonie w siedzibie Narodowej Akademii Nauk. W skład Komitetu wchodzi członkowie: z ramienia Towarzystwa Historii Nauki — M. Clagett, Ch. C. Gillispie, H. Guerlac, C. Doris Hellman i C. Zirkle; z ramienia Stowarzyszenia Filozofów Nauki — C. J. Ducasse, E. Nagel i H. Margenau; z ramienia Związku Logiki Symbolicznej — W. Van Orman Quinne i J. B. Rosser. Prócz tego do Komitetu wchodzi, z racji sprawowanych funkcji w organizacjach międzynarodowych: Alfred Tarski — przewodniczący Sekcji Nauki w Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki, St. C. Kleene — przewodniczący Stowarzyszenia Logiki Symbolicznej i Ph. Frank — dyrektor Instytutu Syntezy Nauki oraz — jako członkowie bez prawa głosu: R. J. Seeger — delegowany z ramienia Narodowej Fundacji Nauki, W. W. Atwood Jr oraz A. C. Simonpietra — dyrektor Urzędu dla Międzynarodowych Stosunków z Zagranicą przy Narodowej Akademii Nauk.

Na pierwszym posiedzeniu wybrano przewodniczącego Komitetu Narodowego w osobie E. Nagla — wiceprzewodniczącego H. Guerlaca; sekretarzem wybrano C. Doris Hellmana.

Narodowy Komitet posiada dwa stałe Podkomitety: Historii Nauki oraz Logiki, Metodologii i Filozofii Nauki. Prof. M. Clagett został wybrany przewodniczącym pierwszego z nich, a W. V. Quinne przewodniczącym, zaś H. Margenau — wiceprzewodniczącym drugiego Podkomitetu.

A. J.